

Национальний фармацевтичний університет

(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра організації та економіки фармації

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Контролінг

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки 0306 – Менеджмент і адміністрування

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 6.030601 „Менеджмент організацій”

(шифр і назва спеціальності)

факультет економіки та менеджменту

(назва інституту, факультету, відділення)

2013 – 2014 навчальний рік

Робоча програма Контролінг для студентів за напрямом підготовки
(назва навчальної дисципліни)
0306 – Менеджмент і адміністрування

Розробники: Немченко А.С., зав. кафедри ОЕФ, доктор фарм. наук, професор,
Назаркіна В.М., канд. фарм. наук, доцент
Чернуха В.М., канд. фарм. наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри організації та економіки фармації

Протокол від “ _____ ” _____ 20__ року № _____

Завідувач кафедри організації та економіки фармації

_____ (Немченко А.С.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

© Національний фармацевтичний університет, 2013

© Кафедра організації та економіки фармації, 2013

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2,5	Напрямок підготовки <u>0306 – Менеджмент і адміністрування</u> (шифр і назва)	Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): <u>6.030601 „Менеджмент організацій”</u>	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		4-й	5-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3,5	Освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр	Лекції	
		17 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	12 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		57 год.	72 год.
		Індивідуальні завдання: год.	
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 37% та 63% відповідно

для заочної форми навчання – 20% та 80% відповідно

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – надання знань з теорії та практики контролінгу, опанувати контролінг на мікрорівні; синтезувати здобуті знання з обліку, аналізу, контролю, планування щодо підготовки управлінської інформації для різних рівнів управління підприємством; опанувати методики збирання, аналізу та інтерпретації управлінської інформації для прийняття оперативних та стратегічних управлінських рішень.

Завдання: навчити студентів збирати, обробляти та трансформувати інформацію, направлену на виявлення тенденції і закономірностей явищ і процесів у діяльності підприємства, допомагати приймати управлінські рішення та розробляти заходи, які забезпечували б підвищення життєдіяльності підприємства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- сутність, завдання та функції контролінгу.
- взаємозв'язок контролінгу з іншими видами управління.
- сутність стратегічного і оперативного контролінгу.
- структуру і зміст розділів контролінгу.
- об'єкти контролінгу.
- інструменти контролінгу.
- способи використання різних видів бюджетів.
- методи аналізу відхилень фактичних результатів від планових.
- критерії оцінки об'єктів контролінгу.
- сутність контролінгу інвестицій.
- методичні основи створення системи контролінгу на підприємстві.
- місце служби контролінгу в організаційній структурі підприємства.
- структуру і склад служби контролінгу.
- інформаційні потоки в системі контролінгу.
- можливі варіанти впровадження контролінгу.
- показники експертної діагностики фінансово-господарського стану підприємства.

вміти:

- складати бюджети;
- оцінювати інвестиційні проекти з метою визначення найбільш привабливого;
- визначати і аналізувати показники фінансового стану підприємства;
- складати стратегічний і оперативний план діяльності підприємства тощо.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ТЕОРІЯ КОНТРОЛІНГУ

Тема 1. Теоретичні основи контролінгу

Суть, завдання та основні функції контролінгу. Становлення та етапи розвитку контролінгу. Основна мета контролінгу. Функції контролінгу. Основні концепції контролінгу. Зв'язок контролінгу з іншими економічними науками.

Місце контролінгу в системі управління підприємством. Взаємозв'язок контролінгу з функціями управління підприємством. Види контролінгу. Контролінг стратегічний та оперативний. Структура і зміст розділів контролінгу (визначення цілей; планування; оперативний управлінський облік; система інформаційних потоків; моніторинг; контроль; аналіз планів, результатів і відхилень; рекомендації для прийняття управлінських рішень).

Тема 2. Класифікація об'єктів контролінгу

Витрати підприємства як основний об'єкт управління в системі контролінгу, місце їх виникнення. Класифікація витрат за статтями витрат; за видами продукції; за центрами відповідальності; за процесом планування; за періодом. Класифікація витрат залежно від зміни обсягу діяльності: постійні, змінні, змішані. Ступінь реагування витрат на зміну обсягу діяльності підприємства: прогресивні, пропорційні, дигресивні, нейтральні. Поділ витрат відносно технологічного процесу: основні і накладні витрати. Спосіб віднесення витрат до об'єкту калькулювання: прямі і непрямі. Класифікація витрат за охопленням нормування, за характером використання ресурсного потенціалу, за ступенем можливості регулювання. Поведінка витрат. Фактор витрат. Собівартість продукції, її види.

Поняття про центри відповідальності та їх класифікація (центри витрат; центри збуту; центри прибутку; центри інвестицій). Класифікація центрів відповідальності (за функціональною та територіальною ознаками; подібністю структури витрат). Моделі функціонування центрів витрат, прибутку, виручки, інвестицій. Показники діяльності центрів відповідальності (обсяги діяльності, база розподілу витрат, маржинальний дохід, операційний прибуток, прибуток).

Змістовий модуль 2. СИСТЕМА ЕКОНОМІЧНИХ РОЗРАХУНКІВ, ЩО ЗАСТОСОВУЄТЬСЯ В КОНТРОЛІНГУ

Тема 3. Контролінг напрямів діяльності

Контролінг маркетингу. Контролінг забезпечення ресурсами. Контролінг у сфері логістики. Фінансовий контролінг. Контролінг інвестицій. Контролінг інноваційних процесів. Контролінг персоналу.

Тема 4. Управлінський облік як основа контролінгу

Управлінський облік як вихідний елемент системи контролінгу. Порівняльна характеристика управлінського та фінансового обліку. Функції управлінського обліку. Завдання управлінського обліку. Характеристика основних методів управлінського обліку. Облік за фактичною собівартістю. Облік за нормативною собівартістю.

Класифікація методів обліку витрат, що застосовуються в системі контролінгу. Мета, область застосування, переваги системи стандарт-кост. Нормативні та бюджетні витрати. Особливості та порядок організації обліку витрат і результатів в системі директ-костінг. Переваги та недоліки різних методів управлінського обліку. Оцінювання методів управлінського обліку витрат у вирішенні завдань контролінгу.

Тема 5. Система планування та бюджетування на підприємстві

Планування, його цілі, види, ієрархія планів на підприємстві. Бюджетування як інструмент оперативного контролінгу. Поняття про бюджет. Цілі складання бюджетів.

Система бюджетів на підприємстві, їх зміст та взаємозв'язок. Поточні бюджети. Бюджет реалізації, бюджет виробництва, бюджет потреби в матеріалах, бюджет прямих витрат на оплату праці, бюджет загальновиробничих витрат, бюджет цехової собівартості продукції, бюджет комерційних витрат. Бюджет загальногосподарських витрат і прибутків. Бюджет грошових коштів, його цілі, методика розробки.

Статичні та гнучкі бюджети. Бюджетування з “нуля”. Бюджетування через прирощення. Сфери застосування різних типів бюджетів. Переваги та недоліки в бюджетуванні.

Тема 6. Методичний інструментарій оперативного контролінгу

Економічний аналіз як база прийняття управлінських рішень. Плани і нормативи як вихідна база аналітичної роботи в системі контролінгу. Показники і моделі оперативного аналізу в системі контролінгу.

Методи оперативного контролінгу. Методи поділу витрат на постійні та змінні залежно від обсягу випуску: метод вищої та нижчої точки, інженерний, графічний методи, метод найменших квадратів.

Виявлення відхилень. Класифікація відхилень. Методи аналізу відхилень фактичних результаті від планових. Основні фактори відхилень. Розрахунок відхилень.

Методи факторного аналізу в контролінгу. Детермінований факторний аналіз. Аналіз відхилень – основний інструмент оцінювання діяльності центрів відповідальності. Переваги поточного контролю і аналізу відхилень – оперативність і своєчасність. Відхилення за сукупними виробничими витратами, відхилення за виручкою від реалізації, відхилення за видатками реалізації і обігу. Визначення причини відхилень, розробка рекомендацій щодо їх усунення (якщо вони небажані) або підсилення (якщо вони позитивні).

Модель «витрати-обсяг-прибуток». Вихідні умови, показники, методика проведення аналізу беззбитковості. Маржинальний прибуток. Ефект операційного леверіджу.

Поняття та методика проведення ABC - аналізу матеріальних потоків. Аналіз обсягу замовлень. Оптимізація обсягу замовлень. Аналіз вузьких місць на підприємстві. Функціонально-вартісний аналіз.

Тема 7. Система економічних розрахунків, що застосовується в контролінгу інвестиційних проектів

Поняття про контролінг інвестиційних проектів на підприємстві. Місце контролінгу інвестиційних проектів у загальній системі контролінгу фінансово-господарської діяльності підприємства. Мета та завдання контролінгу інвестиційних проектів. Функції контролінгу інвестиційних проектів: моніторинг, аналіз, контроль та координація. Принципи контролінгу інвестиційних проектів. Види контролінгу інвестиційних проектів.

Критерії оцінювання інвестиційних проектів у контролінгу (традиційні критерії (окупність і рентабельність); критерії з дисконтуванням грошових потоків (чиста приведена вартість, внутрішня норма рентабельності, ануїтет, індекс прибутковості, приведена окупність)). Критерії оцінки інвестиційних проектів в умовах невизначеності: метод кращого стану, метод прийняття рішень без числових значень ймовірностей використання, метод ставки дисконтування з поправкою на ризик та метод достовірних еквівалентів. Аналіз можливих варіантів вибору ставки дисконтування (середньозважена вартість капіталу; відсоток за позиковим капіталом; ставка за безпечними вкладеннями; ставка за безпечними вкладеннями з поправкою на ризик; комбінація ставки з поправкою на ризик і вартості боргу; альтернативна вартість грошей).

Процес реалізації контролінгу інвестиційних проектів. Організаційна стадія процесу контролінгу інвестиційних проектів. Глобальна та локальні організаційно-інформаційні моделі контролінгу інвестиційних проектів. Дослідна стадія процесу

контролінгу інвестиційних проектів: контролінг передінвестиційної фази проекту, інвестиційної фази проекту та постінвестиційної. Узагальнююча стадія процесу контролінгу інвестиційних проектів.

Формування інвестиційного портфеля на основі контролінгових досліджень.

Змістовий модуль 3.

МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ФУНКЦІЇ СИСТЕМИ КОНТРОЛІНГУ

Тема 8. Організаційно-методичні основи створення системи контролінгу на підприємстві

Визначення структури контролінгу. Формування цільових функцій та елементів системи контролінгу. Місце і роль служби контролінгу в організаційній структурі підприємства. Організація структури контролінгу в холдінгових компаніях. Структура і склад служби контролінгу на підприємстві. Інформаційні потоки на підприємстві в системі контролінгу. Варіанти впровадження системи контролінгу. Положення про відділ контролінгу на підприємстві. Посадова інструкція контролера. Функції начальника служби контролінгу, контролера цеху, фахівця з управлінського обліку, фахівця з інформаційних систем.

Інформаційні потоки на підприємстві в системі контролінгу. Вимоги до інформації в системі контролінгу.

Механізм впровадження системи контролінгу в структуру управління підприємством. Дослідження системи управління підприємством. Формування центрів відповідальності і розробки нормативів. Методи збору та обробки даних службою контролінгу. Формування аналітичного і регулятивного блоку в системі контролінгу.

Тема 9. Експертна діагностика фінансово-господарського стану підприємства

Мета і завдання діагностики фінансово-господарського стану підприємства. Роль діагностики в управлінні підприємством. Джерела інформації для експертної діагностики. Методи діагностики стратегічних позицій підприємства: аналіз сильних і слабких сторін підприємства, можливостей і загрози (SWOT-аналіз; матриця Бостонської консультативної групи (БКГ); матриця Мак-Кінсі; конкурентний аналіз за Портером; таблиця витрати-випуск). Діагностика за слабкими сигналами.

Методи оперативної діагностики (аналіз фінансового стану; аналіз беззбитковості; збалансована система показників; аналіз матеріальних потоків; аналіз інформаційних потоків; аналіз ризиків та управління ризиками). Метод Монте-Карло, аналіз сценаріїв.

Тема 10. Методи прийняття управлінських рішень у контролінгу

Класифікація управлінських рішень за ступенем стандартизації, за ступенем визначеності в навколишньому середовищі. Класифікація підходів щодо прийняття управлінських рішень у контролінгу (класичний підхід; принцип обмеженої раціональності; принцип ефективного керування (за Пітерсом і Уотерменом); соціологічний і психологічний підходи; інкременталістський підхід; теорія конфігурацій).

Фактори, що впливають на прийняття управлінських рішень. Дослідження операцій як інструмент прийняття управлінських рішень. Застосування лінійного програмування у прийнятті управлінських рішень. Вимоги до критеріїв прийняття управлінських рішень. Критерії прийняття управлінських рішень (про обсяг і структуру випуску; виробляти або купувати; при визначенні нижньої межі ціни продукції; при ціноутворенні; в управлінні матеріальними потоками на підприємстві).

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Модуль 1								
Змістовий модуль 1. Теорія контролінгу								
Тема 1. Теоретичні основи контролінгу	10	2	2	6	10	1	1	8
Тема 2. Класифікація об'єктів контролінгу	10	2	2	6	10	1	1	8
Разом за змістовим модулем 1	20	4	4	12	20	2	2	16
Змістовий модуль 2. Система економічних розрахунків, що застосовується в контролінгу								
Тема 3. Контролінг напрямів діяльності	9	2	2	5	7	1	1	6
Тема 4. Управлінський облік як основа контролінгу	9	2	2	5	8		1	6
Тема 5. Система планування та бюджетування на підприємстві	9	2	2	5	7		1	6
Тема 6. Методичний інструментарій оперативного контролінгу	7	1	1	5	8	1	1	6
Тема 7. Система економічних розрахунків, що застосовується в контролінгу інвестиційних проєктів	8	2	1	5	8		2	6
Разом за змістовим модулем 2	42	9	8	25	38	2	6	30
Змістовий модуль 3. Механізм реалізації функції системи контролінгу								
Тема 8. Організаційно-методичні основи створення системи контролінгу на підприємстві	7	1	2	4	8	1	1	6
Тема 9. Експертна діагностика фінансово-господарського стану підприємства	9	2	1	6	8	1	2	6
Тема 10. Методи прийняття управлінських рішень у контролінгу	6	1	1	4	8		1	6
Разом за змістовим модулем 3	22	4	4	14	24	2	4	18
ІНДЗ	6			6	8			8
Усього годин	90	17	16	57	90	6	12	72

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Теоретичні основи контролінгу	2	1
2.	Класифікація об'єктів контролінгу	2	1
3.	Контролінг напрямів діяльності	2	1
4.	Управлінський облік як основа контролінгу	2	1
5.	Система планування та бюджетування на підприємстві	2	1
6.	Методичний інструментарій оперативного контролінгу	1	1
7.	Система економічних розрахунків, що застосовується в контролінгу інвестиційних проектів	1	2
8.	Організаційно-методичні основи створення системи контролінгу на підприємстві	2	1
9.	Експертна діагностика фінансово-господарського стану підприємства	1	2
10.	Методи прийняття управлінських рішень у контролінгу	1	1
	Разом	16	12

6. Самостійна робота

Тема	Кільк. годин	
	денна	заочна
Тема 1. Теоретичні основи контролінгу 1. Основні концепції контролінгу. 2. Взаємозв'язок контролінгу з функціями управління підприємством. 3. Види контролінгу.	6	8
Тема 2. Класифікація об'єктів контролінгу 1. Спосіб віднесення витрат до об'єкту калькулювання: прямі і непрямі. 2. Поведінка витрат. Фактор витрат. 3. Собівартість продукції, її види. 4. Поняття про центри відповідальності та їх класифікація. 5. Моделі функціонування центрів витрат, прибутку, виручки, інвестицій.	6	8
Тема 3. Контролінг напрямів діяльності 1. Контролінг забезпечення ресурсами. 2. Контролінг у сфері логістики. 3. Контролінг інвестицій. 4. Контролінг інноваційних процесів. 5. Контролінг персоналу	5	6
Тема 4. Управлінський облік як основа контролінгу 1. Характеристика основних методів управлінського обліку. 2. Облік за фактичною собівартістю. 3. Облік за нормативною собівартістю. 4. Мета, область застосування, переваги системи стандарт-кост. 5. Особливості обліку витрат і результатів в системі директ-костінг.	5	6
Тема 5. Система планування та бюджетування на підприємстві 1. Система бюджетів на підприємстві, їх зміст та взаємозв'язок.	5	6

2. Статичні та гнучкі бюджети. Бюджетування з “нуля”.		
3. Бюджетування через прирощення.		
Тема 6. Методичний інструментарій оперативного контролінгу	5	6
1. Показники і моделі оперативного аналізу в системі контролінгу.		
2. Методи оперативного контролінгу.		
3. Класифікація та методи аналізу відхилень.		
4. Модель «витрати-обсяг-прибуток».		
5. ABC - аналіз матеріальних потоків. Аналіз та оптимізація обсягу замовлень.		
6. Аналіз вузьких місць на підприємстві.		
7. Функціонально-вартісний аналіз.		
Тема 7. Система економічних розрахунків, що застосовується в контролінгу інвестиційних проектів	5	6
1. Критерії оцінювання інвестиційних проектів.		
2. Організаційна стадія процесу контролінгу інвестиційних проектів.		
3. Формування інвестиційного портфеля		
Тема 8. Організаційно-методичні основи створення системи контролінгу на підприємстві	4	6
1. Місце і роль служби контролінгу в організаційній структурі підприємства.		
2. Структура і склад служби контролінгу на підприємстві.		
3. Інформаційні потоки на підприємстві в системі контролінгу.		
4. Положення про відділ контролінгу на підприємстві.		
5. Посадова інструкція контролера.		
6. Інформаційні потоки на підприємстві в системі контролінгу.		
7. Формування центрів відповідальності і розробки нормативів.		
8. Методи збору та обробки даних службою контролінгу.		
9. Формування аналітичного і регулятивного блоку в системі контролінгу.		
Тема 9. Експертна діагностика фінансово-господарського стану підприємства	6	6
1. Методи діагностики стратегічних позицій підприємства.		
2. Діагностика за слабкими сигналами.		
3. Збалансована система показників.		
4. Аналіз матеріальних та інформаційних потоків		
5. Аналіз ризиків та управління ризиками.		
6. Метод Монте-Карло, аналіз сценаріїв.		
Тема 10. Методи прийняття управлінських рішень у контролінгу	4	6
1. Класифікація управлінських рішень за ступенем стандартизації, за ступенем визначеності в навколишньому середовищі.		
2. Класифікація підходів щодо прийняття управлінських рішень.		
3. Фактори, що впливають на прийняття управлінських рішень.		
4. Вимоги до критеріїв прийняття управлінських рішень.		
5. Критерії прийняття управлінських рішень.		
Індивідуальна робота	6	8
РАЗОМ:	57	72

7. Індивідуальні завдання

Студенти виконують індивідуальне завдання за будь-якою темою дисципліни (за вибором) у вигляді презентації у форматі Power Point.

8. Методи навчання

Засвоєння знань, умінь і навичок з дисципліни «Контролінг» відбувається з використанням загально прийнятих у сучасній педагогічній науці методів навчання, а саме:

- словесні (розповідь, пояснення, бесіда, лекція);
- наочні (ілюстрація, демонстрація, спостереження);
- практичні (лабораторна робота, практична робота, вправи (у т.ч. підготовчі, пробні, тренувальні)).

9. Методи контролю

Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- Експрес – опитування на лекціях;
- Опитування на практичних заняттях (письмове, усне, групове й індивідуальне);
- Контрольні роботи по темам модулів;
- Тестові методи перевірки знань.

Підсумковий і поточний контроль знань:

Підсумковий контроль: залік.

Поточний контроль: контрольні роботи, опитування, співбесіди, тестування, доповіді, рішення ситуаційних задач.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	100
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	відмінно	зараховано
84–89	добре	
75–83		
68–74		
60–67	задовільно	
35–59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1–34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

Навчально-методичний комплекс з дисципліни включає:

- робочу навчальну програму,
- навчальний посібник,
- збірка тестів,
- методичні рекомендації для проведення практичних занять,
- контрольні роботи для студентів заочної форми навчання,
- методичні матеріали для самостійної роботи студентів,
- лекційні матеріали у мультимедійному форматі,
- білети для підсумкового контролю знань студентів.

12. Рекомендована література

Базова:

1. Ананькіна, Е. А. Контролінг як інструмент управління підприємством / Е. А. Ананькіна, С. В. Данилочкін, Н. Г. Данилочкіна. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2004. – 280 с.
2. Анискин, Ю. П. Планирование и контролинг / Ю. П. Анискин, А. М. Павлова. – М.: Омега-Л, 2005. – 257 с.
3. Балабанов И. Основы финансового менеджмента. Как управлять капиталом? / И. Балабанов. – М.: Финансы и статистика, 1995.
4. Балабанов И. Сборник задач по финансовому менеджменту / И. Балабанов. – М.: Финансы и статистика, 1995.
5. Бернштайн Л. А. Анализ финансовой отчетности / Л. А. Бернштайн. – М.: Финансы и статистика, 1996.
6. Бланк И. А. Финансовый менеджмент ; Учебный курс. – 2-е изд. перераб. и доп. / И. А. Бланк. – К.: Эльга, Ника-центр, 2004. – 656 с.
7. Бланк И. А. Управление прибылью / И. А. Бланк. – К.: ИНТЕМ ЛТД, 2000. – 534 с.
8. Бородушко, И. В. Стратегическое планирование и контролинг / И. В. Бородушко, Э. К. Васильева. – СПб.: Питер, 2006. – 386 с.
9. Бригхэм Ю. Финансовый менеджмент: Полный курс. В 2-х т. / Ю. Бригхэм, Л. Гапенски; Пер. с англ. – СПб.: Экономическая школа, 1998.
10. Ван Хорн Дж. Основы управления финансами / Дж. Ван Хорн: Пер. с англ. – М.: Финансы и статистика, 1996.
11. Ворст Й. Экономика фирмы / Й. Ворст, П. Ревентлоу. – М.: Высшая школа, 1994.
12. Голов С. Ф. Управлінський бухгалтерський облік / С. Ф. Голов. – К.: Скарби, 1998. – 384 с.
13. Голов С. Ф. Управлінський облік / С. Ф. Голов. – К.: Лібра, 2004. – 704 с.
14. Давидович І. Є. Контролінг : Навч. посібник / І. Є. Давидович. – К.: Центр

учбової літератури, 2008. — 552 с.

15. Дайле А. Практика контроллинга / А. Дайле: Пер. с нем. М. Л. Лукашевича, Е. Н. Тихоненковой. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 335 с.
16. Дамари Р. Финансы и предпринимательство / Р. Дамари. – Ярославль: Периодика, 1993.
17. Джей К. Шим. Методы управления стоимостью и анализа затрат / К. Ш. Джей, Д. Г. Сигел. – М: Аудит-ЮНИТИ, 1996.
18. Друри К. Введение в управленческий и производственный учет / К. Друри. – М.: Аудит; ЮНИТИ, 1998. – 773 с.
19. Едророва В. Н. Учет и анализ финансовых активов / В. Н. Едророва, Е. А. Мизиковский. – М.: Финансы и статистика, 1995.
20. Ефимова О. В. Как анализировать финансовое положение предприятия / О. В. Ефимова. – М.: Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1994.
21. Завгородний В. П. Бухгалтерский учет, контроль и аудит в системе управления предприятием / В. П. Завгородний. – К.: ВАКЛЕР, 1997. – 976 с.
22. Зеленский М.С. Внедрение системы контроллинга на предприятии: Препринт. – СПб.: Специальная литература, 2000. – 31 с.
23. Ивашкевич Б. В. Бухгалтерский управленческий учет / Б. В. Ивашкевич. – М.: Юристь, 2004. – 618 с.
24. Карпова Т. П. Управленческий учет: Учебник для вузов / Т. П. Карпова. – М.: ЮНИТИ, 2000. – 350 с.
25. Ковалев В. Анализ финансового состояния и прогноз банкротства / В. Ковалев. – СПб.: Оркестр, 1994.
26. Контроллинг в бизнесе. Методологические и практические основы построения контроллинга в организациях / А. М. Карминский, Н. И. Оленев, А. Г. Примак, С. Г. Фалько. – 2-е изд. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 256 с.
27. Контролінг – від теорії до реалізації на практиці: Монографія / В. В. Прохорова, Л. С. Мартюшева, Н. Ю. Петрусевич та ін.; Харківський національний економічний ун-т. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2006. – 200 с.
28. Контроллинг в действии : Учебное пособие /Долинская Р. Г., Мищенко В. А. Издательство: ИНЖЕК, Видавничий Дім, 2008.
29. Контроллинг затрат на предприятии / А. С. Муратов, Л. Н. Муратова; Кемеровский гос. ун-т. – Кемерово: Кузбассвузиздат, 2001. – 124 с.
30. Контроллинг как инструмент управления предприятием / Е. А. Ананькина, С. В. Данилочкин, Н. Г. Данилочкина и др. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 279 с.
31. Контроллинг: Учеб. Пособие / И. Ф. Елфимова, В. А. Чиканова. – Воронеж: Изд. ВГТУ, 2000. – 91 с.
32. Концепция контроллинга: Управленческий учет. Система отчетности. Бюджетирование / Horvath&Partners: Пер. с нем. – М.: Альпина Бизнес Букс. – 269 с.

33. Кочович Е. Финансовая математика / Е. Кочович. – М.: Финансы и статистика, 1995.
34. Кузин Б. И. Методы и модели управления фирмой / Б. И. Кузин, В. Н. Юрьев, Г. М. Шахдинаров. – СПб.: Питер, 2001. – 432 с.
35. Лебедев Н. В. Контроллинг: теория, методика, практика. – Минск: УП "ИВЦ Минфина", 2001. – 151с.
36. Майэр Э. Контроллинг как система мышления и управления / Э. Майэр. – М.: Финансы и статистика, 1998.
37. Малышева Л.А. Эволюция и систематизация концепций контроллинга: Препринт. – Екатеринбург: Экономика, 2003. – 68 с.
38. Манн Р., Майер Э. Контроллинг для начинающих. Система управления прибылью/ Р. Манн, Э. Майер : Пер. с нем. В. Б. Ивашкевича. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 304 с.
39. Маркетинговий контролінг: теорія та методологія / Л. В. Балабанова, О. О. Гасило; Донецький держ. ун-т економіки і торгівлі ім. М.Туган-Барановського. – Донецьк: ДонДУЕТ, 2006. – 220 с.
40. Маркіна І. А. Контролінг для менеджерів : навч. посіб . / І. А. Маркіна, О. М.
41. Таран-Лала, М. В. Гунченко. – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 304с.
42. Мескон М. Основы менеджмента / М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – М.: Дело, 1992. – 702 с.
43. Михайлова Е. А. Финансово-кредитные методы регулирования инвестиционных рынков / Е. А. Михайлова, Ю. В. Рожков. – М.: Перспектива, 1995.
44. Нивен П. Сбалансированная система показателей – шаг за шагом / П. Нивен – Днепропетровск: Баланс Клуб, 2003. — 328 с.
45. Нікбахт Е. Фінанси / Е. Нікбахт, А. Гропеллі. – К.: Глобус, 1992.
46. Общая теория финансов / Под ред. М. И. Дробозиной. – М: Банки и биржи, 1995.
47. Оліфіров ОВ. Контролінг інформаційної системи підприємства: Монографія. – Донецьк: ДонДУЕТ, 2003. – 325 с.
48. Оценка кредитоспособности предприятий / О. И. Козлова [и др.]. – М.: АРГО, 1993.
49. Павлова Л. Н. Финансовый менеджмент в предприятиях и коммерческих организациях. Управление денежным потоком / Л. Н. Павлова. – М.: Финансы и статистика, 1993.
50. Первозванский А. А. Финансовый рынок: Расчет и риск / А. А. Первозванский. – М.: ИНФРА-М, 1994.
51. Петренко С. Н. Контроллинг: Учеб. Пособие / С. Н. Петренко. – К.: Ника-Центр; Эльга, 2004. – 328 с.
52. Планирование и контроллинг: Учебник по спец. "Менеджмент организации" / Ю. П. Анискин, А. М. Павлова. – М.: Омега-Л, 2003. – 278 с.

53. Попова Л. В. Контроллинг: Учеб. пособие / Л. В. Попова, Р. Е. Исакова, Т. А. Головина. – М.: Дело и Сервис, 2003. – 327 с.
54. Попченко, Е. Л. Бизнес-контроллинг / Е. Л. Попченко, Н. Б. Ермасова. – М.: Альфа-Пресс, 2006. – 412с.
55. Практикум по финансовому менеджменту / Под ред. Е. Стояновой. – М.: Перспектива, 1994.
56. Пушкар М.С. Креативний облік (Створення інформації для менеджерів): Монографія. – Тернопіль : Карт-бланш, 2006. – 334 с.
57. Пушкар М. С. Створення інтелектуальної системи обліку. Монографія. - Тернопіль : Карт-бланш, 2007. – 152 с.
58. Пушкар М. С. Філософія обліку: Монографія. – Т.: Карт-бланш, 2002. – 158 с.
59. Пушкар М. С. Управлінський облік / М. С. Пушкар. – Тернопіль: “Поліграфіст” ЛТД, 1995. – 218 с.
60. Пушкар М. С. Контролінг – інформаційна підсистема стратегічного менеджменту: Моногр. / М. С. Пушкар, Р. М. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 2004. – 370с.
61. Риски в современном бизнесе / П. Г. Грабовый и др. – М.: Аланс, 1994.
62. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия / Г. В. Савицкая. – М.: Аудит – ЮНИТИ, 2000.
63. Савчук В. П. Анализ и разработка инвестиционных проектов: Учеб. пособие / В. П. Савчук, С. И. Прилипко, Е. Г. Величко. – К.: Абсолют-В, Эльга, 1999. – 304 с.
64. Слуцкий М.Л. Аналитические аспекты контроллинга: Учеб. пособие. – СПб.: Изд-во СПб. гос. ун-та экономики и финансов, 2003. – 114 с.
65. Смирнов А.Л. Организация финансирования инвестиционных проектов / А.Л. Смирнов. – М: АО «Консалтбанкир», 1993.
66. Стоун Д. Бухгалтерский учет и финансовый анализ / Д. Стоун, К. Хитчинг. – СПб.: АОЗТ «ЛИТЕРА ПЛЮС», 1993.
67. Стоянов Е. А. Экспертная диагностика и аудит финансово-хозяйственного положения предприятия / Е. А. Стоянов, Е. С. Стоянова. – М.: Перспектива, 1993.
68. Стоянова Е. Финансовый менеджмент для практиков / Е. Стоянова, М. Штерн. – М.: Аудит-ЮНИТИ, 1997.
69. Стоянова Е. Финансовый менеджмент. Российская практика / Е. Стоянова. – М.: Перспектива, 1994.
70. Стоянова Е. Финансы маркетинга / Е. Стоянова. – М.: Перспектива, 1995.
71. Стратегия и тактика антикризисного управления фирмой / А.П. Градов [ред.]. – СПб.: Специальная литература, 2000.
72. Суторміна В. М. Фінанси зарубіжних корпорацій / В. М. Суторміна, В. М. Федоров, Н. С. Рязанова. – К.: Либідь, 1993.
73. Сухарева Л. А. Контроллинг – основа управления бизнесом / Л. А. Сухарева, С.

- Н. Петренко. – К.: Эльга; Ника-центр, 2002. – 204 с.
74. Теплова Т. В. Финансовые решения: Стратегия и тактика / Т. В. Теплова. – М.: Финансы и статистика, 1999.
75. Теплякова, Т. Ю. Контроллинг: учебное пособие / Т. Ю. Теплякова. – Ульяновск: УлГТУ, 2010. 142 с.
76. Ткаченко А.М. Контролінг в системі управління промисловим підприємством: Монографія / Запорізька держ. інженерна академія. – Запоріжжя: Вид-во Запорізької держ. інженерної академії, 2006. – 194с.
77. Уолт К. Ключові фінансові показники. Аналіз та управління розвитком підприємства / К. Уолт: Пер. з англ. – К.: Наук. думка, 2001. – 367 с.
78. Управленческий учет / А. Д. Шеремет [ред.]. – М.: ВБ “ФБК ПРЕСС”, 2000. – 512 с.
79. Управленческий учет / В. Палий, Р. Вандер Вил [ред.]. – М.: ИНФРА-М, 1997. – 480 с.
80. Фатхутдинов Р. А. Стратегический менеджмент: Учебник для вузов / Р. А. Фатхутдинов. – М.: ЗАО “Бизнес-школа «Интел-Синтез»”, 1999. — 416 с.
81. Финансовое управление компанией / Е. В. Кузнецова [ред.]. – М.: Правовая культура, 1995.
82. Финансовые и инвестиционные показатели деятельности американской фирмы. – М.: СП «Крокус Интернешнл», 1991.
83. Финансовые инвестиции и риск. – К.: Торгово-издат. бюро ВНУ, 1994.
84. Финансовый анализ деятельности фирмы. – М.: Ист-сервис, 1995.
85. Финансы / В. Родионова [ред.]. – М.: Финансы и статистика, 1995.
86. Финансы предприятий / Е. Бородина [ред.]. – М.: ЮНИТИ, 1995.
87. Фолльмут Х. Й. Инструменты контроллинга / Х. Й. Фолльмут. – М.: Омега-Л, 2007. – 396 с.
88. Фридман П. Контроль затрат и финансовых результатов при анализе качества продукции / П. Фридман – М.: Аудит; ЮНИТИ, 1994. – 286 с.
89. Хан Д. Планирование и контроль: концепция контроллинга / Д. Хан. – М., 1997.
90. Хан Д. Планирование и контроль: Стоимостно-ориентированные концепции контроллинга / Д. Хан, Х. Хунгенберг. – М.: Финансы и статистика, 2005. – 416 с.
91. Хелферт Э. Техника финансового анализа / Э. Хелферт. – М.: Аудит-ЮНИТИ, 1996.
92. Холт Р. Основы финансового менеджмента / Р. Холт. – М.: Дело Ltd, 1995.
93. Холт Р. Планирование инвестиций / Р. Холт. – М.: Дело Ltd, 1995.
94. Хорн Дж. К. Основы управления финансами / Дж. К. Хорн. – М.: Финансы и статистика, 1996.
95. Хорнгрен Ч. Т. Бухгалтерский учет: управленческий аспект / Ч. Т. Хорнгрен, Дж. Фостер: Пер. с англ. Я. В. Соколова. – М.: Финансы и статистика, 1995. – 416 с.

96. Хруцкий В. Е. Внутрифирменное бюджетирование. Настольная книга по постановке финансового планирования. — 2-е изд., перераб. и доп. / В. Е. Хруцкий, В. В. Гамаюнов М.: Финансы и статистика, 2005. — 464 с.
97. Целевой экономической и управленческий анализ (контроллинг) / А. Н. Марюта, К. Ф. Ковальчук; Нац. металлургическая академия Украины. — Д. : Системные технологии, 2005. — 342 с.
98. Цигилик І. І. Контролінг: Навч. посіб. у схемах і таблицях / І. І. Цигилик. — К.: Центр навч. літ., 2004. — 76 с.
99. Черваньов Д. М. Менеджмент інвестиційної діяльності підприємств: Навч. посіб. / Д. М. Черваньов. — К.: Знання-Прес, 2003. — 622 с.
100. Шарп Д.К., Сигел Д.Г. Основы коммерческого бюджетирования / Д. К. Шарп, Д. Г. Сигел: Пер. с англ. — СПб.: Пергамент, 1998.
101. Шарп У. Инвестиции / У. Шарп, Г. Александер, Д. Бейли. — М.: Инфра-М, 1997.
102. Экономическая стратегия фирмы / Е. П. Градова [ред.]. — СПб.: Специальная литература, 1995.
103. Энтони Р. Учет: ситуации и примеры / Р. Энтони, Дж. Рис: Пер. с англ. А. М. Петрачкова. — М.: Финансы и статистика, 1993. — 560 с.
104. Brigham E. Fundamentals of Financial Management. — New York: The Dryden Press, 1992.
105. Brigham E., Lapenski D. Financial Management: Theory and Practice. — New York: The Dryden Press, 1991.
106. Pinches. Essentials of Financial Management. The University of Kansas, 1990. — 792p.
107. Reilly K. Investment Analysis and Portfolio Management. — New York: The Dryden Press, 1991.
108. Weston I., Brigham I. Managerial Finance. — Illinois: The Dryden Press, 1992.

13. Інформаційні ресурси

- <http://www.minfin.gov.ua/> Міністерство фінансів України
- <http://spilka-audit.org.ua/> Всеукр. проф. організація «Спілка аудиторів України»
- <http://www.apu.com.ua/> Аудиторська палата України
- <http://www.ufpaa.org/> Федерація професійних бухгалтерів та аудиторів України
- <http://www.ifac.org/> Міжнародна федерація бухгалтерів
- <http://www.eccaa.org/> Євразійський совет сер тиф. бухгалтеров и аудиторов
- <http://www.taxadvisers.org.ua/index.html> Всеукраїнська професійна громадська організація «Спілка податкових консультантів України»
- <http://sau-apu.org.ua/> - Новини аудита в Україні
- www.oef-nfau.kharkov.ua — кафедра організації та економіки фармації НФаУ